

הטומאות שאחריה לא ניתרו לאכול בקדשים. הלכך, צריכה לומר שהקרבן יהא על הטומאה האחרונה, ובכך מותרת לאכול בקדשים⁽¹⁵⁰⁾.

ורבי עקיבא מדמי להון לטבלין [טבילות]. דמאן המחייב חמש טבילות, והיינו, אדם שנטמא חמש פעמים, בכל זאת, כיון דטביל חדא זימנא הרי אפילו אם יאמר שהטבילה תעלה עבור הטומאה הראשונה בכל זאת איטרה מכל הטומאות, ולכן הכא נמי לא שנא! שאפילו אם תאמר שהקרבן יהא עבור הטומאה הראשונה הרי הוא מתירה מכל הטומאות לאכילת קדשים.

אמר ליה רב פפא לרב נחמן בר יצחק: אי סלקא דעתך דרבי יוחנן בן נורי לחטאת רגילה מדמי להון, אם כן אמאי אמר כי בשל ספק, תאמר על אחת מהן, ותפטר, ואין צריכה לומר על האחרונה? והרי אם קרבן ודאי דומה לחטאת הרי קרבן ספק דומה

לאשם תלוי, ואילו מאן המחייב חמש ח-ב אשמות תלויין, האם כי מיתתי חד אשם תלוי — מי מיפטר?!

וחתניא: זה הכלל: כל עבירות שחלוקין עשיותיהן בחטאות, שמביא חטאת נפרדת על כל אחת מהן — חלוקין גם באשמות! שאם היה לו ספק אם עבר אותן העבירות מביא אשם תלוי על כל אחת. ואם כן, גם הכא, בחטאת העוף הבאה על הספק היתה צריכה לומר "על האחרונה" כמו שאם היתה החטאת ודאית היתה צריכה לומר שמביאה אותה על הטומאה האחרונה?!

ומסקינן: אלא, דכולי עלמא לטבילות מדמי להון שניתרת באכילת קדשים באיזה קרבן שיהיה, ואפילו באותו קרבן שבא על הראשונה.

ובחוששיין לפשיעה קמיפלגי:

אין מתכפר לו על הראשונות, והניחו בקושיא. ובטורי אבן [חגיגה ט א] כתב לחלק בין יולדת לזב. שבזב נאמר "וביום השמיני יקח וגו'", ולאחר יום השמיני הוא בגדר תשלומים, וכמו שנדרש בתורת כהנים שיכול להביא גם אחר כך. אבל יולדת, שנאמר בה "ובמלאת ימי טהרה", לא מצאנו בה חילוק בין יום מלאת ובין אחר כך, אלא שממלאת ימי טהרה ואילך צריכה היא להביא את קרבנה, ומשום כך אין זה בגדר תשלומים.

ובכתר ישועה רצה לחדש לפי זה, שכאשר היא מביאה חמש קרבנות על חמש טומאות, יהיה בזה חילוק בין לידות לזיבות. כלומר, שאם היא מביאה ארבע קרבנות על ארבע זיבות קודמות, וקרבן אחד על זיבה ביום השמיני

ותאמר על איזה מהם היא מביאתו [וכמו בחמש לידות ודאי, שצריכה לקבוע על איזה לידה מביאתו, אפילו לרבי עקיבא], שכאשר יתברר על לידה אחת מתוכם, או על כמה לידות, שהיא היתה לידה ודאית, תהיה פטורה מלהביא קרבן נוסף, על כל פנים על אותה לידה שסיימה בשעת הבאתה, אבל אם תביאנו בסתם, ובלא סיום כלל, אם כן, הקרבן בא רק כדי לטהרה [וכמו שנתבאר בדברי הגרי"ז הנ"ל, שיתכן לעשות כן], ושוב תהיה צריכה להביא קרבן נוסף לחובת כפרת לידתה.

150. הקשו התוס', אם כן, גם כשתביא על האחרונה לא תהיה נטהרת על ידו, וכמו בחטאת חלב, שאף על פי שמביאו על האחרון שבהם,

בקרבנה על הראשונה כשם שלידה בתוך מלאת נפטרת בקרבן על הלידה הקודמת. תוס' ב"ב קסו, א ד"ה נכנס, ועיין שיטמ"ק כאן אות א'. אבל בשל ספק אינה צריכה לומר "על האחרונה" שהרי אינה חייבת כלל להביא את שאר הקרבנות.

ורבי עקיבא סבר: לא חיישינן לפשיעה. הלכך, גם בודאי אינה צריכה לומר "על האחרונה" אלא יכולה להקריב על איזה מהן שתרצה.

רבי יוחנן בן נורי סבר: חיישינן לפשיעה, שמא תחשוב שבקרבן אחד היא נפטרת לגמרי מלהביא את שאר הקרבנות. ולכן, הצרכנו אותה בשעה שהיא מביאה קרבן אחד כדי להתירה באכילת קדשים שתאמר שהוא על האחרונה, כדי שתבין מתוך זה שהשאר עליה חובה. [דפשיטא שהלידה או הזיכה האחרונה אינה פוטרת קודמותיה מקרבן. אבל בראשונה יש מקום לטעות ולחשוב שכולן נגררות אחריה, ונפטרת

הדרן עלך שלשים ושש

כו ב]. מה שאין כן בלידות, שכולן חיובן שוה, תקריב איזו שתרצה בתחילה.

שלה, תהיה צריכה להקדים את אותו הקרבן שבא על זיכה האחרונה, שהרי הוא חובה של היום, והשאר אינם אלא לתשלומים [עיי' ברכות

פרק ארבעה מחוסרי כפרה

מתניתין:

דתניא: נאמר "איש כי יהיה זב מבשרו" ודרשינן: מבשרו שראה מעצמו [רבינו גרשום ועיין רש"ש] ולא מחמת אונסו.

ועוד דין יש בזב, שמטמא בראיות כבימים. שבין אם היו שלש הראיות של הזב ביום אחד ובין אם היו בשלשה ימים רצופין הוא נעשה זב.

וכדתניא: תלה הכתוב את הזב בראיות, שבכל אופן שיראה שלש ראיות בין ביום אחד ובין בשלשה ימים רצופים הוא זב. ואת הזבה תלה הכתוב בימים, שאינה נעשית זבה אלא אם היו שלש הראיות בשלשה ימים נפרדים, בזה אחר זה, ורצופין, ולא בשלש ראיות ביום אחד או שנים.

ואילו זבה מטמאה באונס. שאפילו אם ראתה מחמת סיבה שאינה מחמת חולי של זיבה הרי היא זבה. וכמו כן, היא לא מטמאה בראיות כבימים.

והשתא תקשי: אי משום שחלוקה טומאתם של הזב והזבה מנאם התנא כשני מחוסרי כפרה, הא מצורע ומצורעת — נמי חלוקה טומאתן! ואמאי לא מנאם התנא כשני מחוסרי כפרה אלא כללם כאחד?

דאילו מצורע — טעון פריעה, שאסור לו לגלח שערו, ופרימה שבגדיו יהיו קרועים. דכתיב "בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע". ואסור בתשמיש המטה!

ואילו מצורעת — אינה טעונה פריעה ופרימה!

ארבעה מחוסרי כפרה הן שמביאין קרבן חטאת. אך אין הקרבן בא לכפר על חטאם אלא הוא נועד להשלים את טהרתם, להתירם באכילת קדשים ובכניסה למקדש.

וארבעה מביאין קרבן על הזדון כשגגה, שאפילו חטאו במזיד מביאין קרבן.

ואלו הן ארבעת מחוסרי הכפרה: הזב והזבה והיולדת והמצורע.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: יש עוד שני מחוסרי כפרה —

גר מחוסר כפרה הוי, שאע"פ שמל וטבל עדיין אסור בקדשים עד שיזרוק עליו הדם של קרבנו [שכל גר, בזמן הבית, היה חייב להביא קרבן כשהתגיר].

ונזיר אף הוא נחשב כ"מחוסר כפרה", שעד שלא יביא קרבנותיו בתום ימי נזירותו הרי הוא אסור ליינו, לשתות יין, ולתגלחתו, להתגלח, ולטומאתו להיטמא למת.

גמרא:

והוינן בה: מאי שנא זב וזבה דמני להון תנא דמתניתין בתריין, כשני מחוסרי כפרה, משום דחלוקה טומאתן, שיש הבדל בין טומאת הזב לטומאת הזבה. דזב לא מטמא באונס, שאם ראה את הזב מחמת סיבה שאינה קשורה בחולי הזיבה אינו נטמא בטומאת זב.

זבה בשלשה ימים חלוקים בלבד. ולכן שנה אותם התנא כשני מחוסרי כפרה שונים.

אבל מצורע ומצורעת — אין עיקר טומאתן חלוקה! דהאי והאי, שיעור הנגע שהם נטמאים מחמתו, כגרים הוא. וההבדל ביניהן הוא רק בהנהגת המצורע ולא באופן היותם למצורעים. ולכן שנה אותם התנא כמחוסר כפרה אחד.

שנינו במשנה: רבי אליעזר בן יעקב אומר: גר הרי הוא מחוסר כפרה.

והוינן בה: ותנא קמא, מאי טעמא לא תני גר בין מחוסרי הכפרה?

ומשנינן: כי קתני, דוקא מדעב, ענין קרבן, דמישרי למיכל בקדשים. אבל גר, כי קא מייתי קרבן — לאכשורי נפשיה למיעל בקהל הוא! הלכך אע"פ שהוא אסור לאכול בקדשים קודם הבאת הקרבן, מכל מקום אינו נחשב מ"מחוסרי כפרה". לפי שהקרבן אינו מעכב את אכילת הקדשים משום חסרון טהרה. אלא שמעכבו מלהיות גר גמור ולהיות ככל כשרי ישראל. והדבר המונע אותו באכילת קדשים הוא שאינו כשר כישראל. [רש"י והרמב"ם בהלכות מחוסרי כפרה. אך רבינו גרשם והר"ב כתבו שהוא רשאי לאכול בקדשים לדעת תנא קמא⁽¹⁾].

ותו הוינן בה: וזויר, ששנאו רבי אליעזר בן יעקב כמחוסר כפרה בפני עצמו — מאי

דתניא: נאמר "איש צרוע הוא טמא הוא". אין לי אלא איש שמיטמא בנגעים. אשה שמיטמאה בנגעים — מניין?

כשהוא אומר במקרא שלאחריו "והצרוע אשר בו הנגע" — הרי כאן שנים! דה"צרוע" משמע בין איש ובין אשה.

אם כן, מה תלמוד לומר "איש" דמשמעו זכר?

נתקן הכתוב להאי מיעוטא ד"איש" זכר דוקא, לענין של מטה! דהיינו, לענין פריעה ופרימה דכתיב במקרא שלאחריו. לומר: דוקא איש זכר שהוא מצורע פורע ופורם. ואין האשה המצורעת פורעת ופורמת!

וכמו כן מותרת המצורעת בתשמיש המטה.

דאמר רב הסדא: מניין למצורעת שמותרת בתשמיש המטה? שנאמר במצורע "וישב מחוץ לאהל שבעת ימים". דהיינו, איסור תשמיש המטה. ודרשינן: "מחוץ לאהל", ולא מחוץ לאהלה!

ומאחר שחלוקין הם בטומאתן הלכך נמנינהו תנא דמתניתין למצורע ומצורעת בתרין?

ומתריצין: זב וזבה — עיקר טומאתן חלוקה! שזה נעשה זב גם בשלש ראיות חלוקות וגם בשלש ימים חלוקים, וזו נעשית

נזק עליו הדם, אך מאחר שאיסור זה נובע ממה שעדיין לא נכנס להיות ככל שאר כשרי ישראל, משום כך אין ראוי למנותו [לרבנן] עם שאר מחוסרי כפרה. ולפי זה, אין מחלוקת בין רבנן ורבי אליעזר בן יעקב בעיקר הדין. וכן מבואר

1. הרמב"ם בפירושו כתב, שלרבנן אין הגר מעוכב כלל מלאכול בקדשים קודם הבאת קרבנו, והבאת הקרבן מוטלת עליו רק כמצוה בלבד. אבל ביד החזקה [מחו"כ א ב] חזר בו ופירש, שאמנם הגר אסור בקדשים כל זמן שלא

ומתרצינן: **כי קא מייתי הנזיר הטמא קרבן** — **למיחל עליה נזירות דטהרה הוא**, שאינו מתירו בכלום! ומחוסר כפרה לא נקרא אלא אם הקרבן מתירו בדבר שהיא אסור בו לפני כן. [ולרבינו גרשם התירוץ הוא שאין קרבן הנזיר הטמא מתירו בשתיית יין אלא רק קרבן נזירות הטהרה שמביא אחר שחזר ומנה נזירות טהרה].

תנו רבנן: גר מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא קינו. [שתי תורים או שני בני יונה].

הביא פרידה אחת, גוזל אחד, בשחרית לקרבן עולה — **אוכל בקדשים לערב**. ואעפ"י שהגר צריך להביא שתי עופות לעולה, מכל מקום, אינו מעכב באכילת קדשים אלא עד שיקריבו אחד מהם. ואת השני יביא לאחר מכן. [ומיד כשמקריב את האחד הוא מותר באכילת קדשים והא דנקט שאוכל בקדשים רק לערב משום דמיירי

טעמא לא תני ליה תנא קמא? שהרי סוף סוף נזיר נמי קרבנו בא להתירו בשתיית יין ובתגלחת ובהטמאות למת.

ומשנינן: **כי מייתי הנזיר קרבן לא להתירו באכילת קדשים אלא רק לאישתרוי למישרי יין** — **דחולין הוא!** ואילו "מחוסר כפרה" לא נקרא אלא אם הקרבן בא להתירו באכילת קדשים.

ומקשינן: **ורבי אליעזר בן יעקב, דקתני נזיר בתור מחוסר כפרה**, אע"פ שקרבנו לא בא אלא למישרי נפשיה בחולין ולא לאכילת קדשים. אם כן, **ניתני נמי נזיר טמא**, שלאחר שנטהר מטומאתו מביא קרבנות ולאחריהן מתחיל למנות שוב נזירות חדשה. והרי הקרבן מכשירו להתחיל נזירות דטהרה, ולמה אינו נחשב בכלל "מחוסרי כפרה" (2)? [ורבינו גרשם ביאר דקא סלקא דעתין שהקרבן שמביא הנזיר הטמא הוא בכדי להתירו בשתיית יין].

גם כן בפירושו רש"י.

[שלא הזכיר בשום מקום בספרו, שהוא אסור בקהל עד הבאת כפרתו] נראה שפירש, שבאמת מותר הוא לבוא בקהל, אלא כונת הגמרא לומר, שהקרבן מכניסו להיות לגמרי בקהל ישראל, שיהיה שוה בכל דבריו לישראל.

2. הקשה הגרע"ק איגר, הרי נחלק רבי עם רבי יוסי ברבי יהודה, האם נזירות טהרה השניה מתחילה ביום שביעי לאחר הטבילה, וכן סובר רבי יוסי ברבי יהודה. ורבי סובר, שהיא מתחילה מיד ביום שמיני, כמו שלמדנו לעיל [ב ב]. ובמסכת נזיר [יח] למדנו עוד, שלדעת חכמים, אין נזירות הטהרה חלה עד שמביא קרבנותיו, ואם הביאם לאחר כמה ימים, אינו מתחיל למנות עד הבאתן. ונמצא, שקושית הגמרא כאן היא רק

וכתב בספר מנחם שלמה, שמדברי הרמב"ם [ביד החזקה] יש ללמוד, שגר קודם הבאת כפרתו מותר לו ליכנס לעזרת ישראל, אף על פי ששאר מחוסרי כפרה אם נכנסו שם הרי הם בכרת, הואיל ואין טומאת מחוסר כפורים עליו, ועיי"ש.

ולפי פשוטם של דברי הגמרא, אסור לו לבוא בקהל קודם הבאת קרבנו. וכן מבואר בשיטמ"ק [ג] ובתוס' לקמן [ט א ד"ה צריך]. והחזו"א [אהע"ז קמז עבדים כ] כתב, שדין זה הוא מעלה וחומרא שנאמרו לענין זה. אבל לשאר דיני התורה, גר גמור הוא, ואם קידש, קידושו קידושין.

עוד כתב החזו"א שם, שמדברי הרמב"ם

— **יצא!** ודוקא אם הביא עולה ושלמים [לאו דוקא שלמים ומשום סיפא דמנחה ושלמים לא יצא נקטיה, רש"י] — **יצא!** כלומר, דוקא אם הביא עולה בהמה או עוף לעולה יצא. אבל אם הביא הגר מנחה ושלמים ולא הביא עולה — **לא יצא.**

והא דיצא הגר בבהמה במקום שני העופות, הוא משום דלא אמרו שייבא קן של עופות אלא לחקל עליו. שדמי שתי עופות מועטים מדמי בהמה אחת. אבל אם רצה להביא

שהביא קרבנו, והלך, ולא נוכח בהקרבנו. ולכן עד הערב אינו בטוח שהכהנים כבר הקריבו אותו, אבל בערב יכול הוא לאכול בקדשים מבלי שיצטרך לברר אם כבר הקריבו עבורו⁽³⁾.

כל הקניין שבתורה הבאים חובה אחד מהם הטאת ואחד עולה. ואילו כאן, בגר — **שתייהן עולות!**

הביא הגר חובתו מן הבהמה, בהמה אחת

הפרידה השניה, שבאה רק מדיני הבאת קרבן, ודאי אינה גורמת עיכוב מלאכול בקדשים, שהרי כבר נתכפר לגמרי בראשון.

ובאופן אחר יש לבאר, שאף על פי ששתי הפרידות באות מצד עיקר חיוב הקרבן שלו, מכל מקום, חילוק גדול יש ביניהן, שהפרידה הראשונה באה להכשירו ולהכניסו לקהל ישראל, ואילו השניה אינה אלא למצוה בעלמא שמוטלת עליו, ומשום כך אינו מעוכב מחמת השניה מלאכול בקדשים.

וממה שנזכר בבביתא שאוכל "לערב", משמע לכאורה, שקודם לכן אסור הוא בקדשים. וטעם הדבר הוא, שהרי היה מחוסר כפורים קודם הבאת קרבנו. ולכן הוא טעון טבילה אחר כך כשאר מחוסרי כפרה, כמבואר בחגיגה [כא], וכמו כן צריך הוא הערב שמש [יעויין זבחים [צח ב' תוס' ד"ה טבול]].

אולם הר"ש בטוהרות [א ג] דחה ראייה זו, וכתב, שמאחר ומסר את קרבנו לכהנים, ואינו יודע אם הקריבוהו בשחרית, משום כך ממתין הוא עד הערב, שאז אפשר כבר להניח, שודאי לא נתעצלו יותר, והקריבוהו. והוסיף הר"ש לבאר, שלענין קרבן הגר, לא יתכן כלל לומר שיהיה טעון טבילה אחר הבאת קרבנו, שהרי אינו מקריבו משום טומאה, אלא משום גירותו,

אם ננקוט שרבי אליעזר בן יעקב סובר כחכמים, שאם הוא סובר כרבי או כרבי יוסי רבבי יהודה, הרי אין נזירות טהרה תלויה כלל בהבאת קרבנותיו בפועל, וביותר, שהרי לקמן [ט ב] מעמידים את המשנה שנשנית שם בסתם, כרבי יוסי רבבי יהודה.

3. **רש"י מבאר,** שמכל מקום צריך הוא להביא אחר כך פרידה נוספת. וצריך ביאור, שאם קרבנו הוא שתי פרידות, מדוע אין הבאתן מעכבת אותו מלאכול בקדשים.

ולקמן בגמרא למדנו, שכאשר מביא הגר עוף לקרבנו, צריך הוא להביא שני עופות, הואיל ולא מצאנו בשום מקום בתורה שמביאים פרידה אחת בלבד. וביאר הגרי"ז [מעשה"ק יד ב], שהחיוב להביא שתי פרידות, אין זה משום עצם חיוב הקרבן שלו, כי לכפרתו הוא אינו נצרך לשתי פרידות, שהרי כשמביא מן הבהמה, די לו בקרבן אחד, ומוכח שבקרבן אחד יש לו כבר כפרה, אלא הוא דין האמור בצורת ובאופן הבאת הקרבן, שכאשר הוא מביא קרבן מן העוף, צריך הוא להביא שני עופות. ולפי זה יהיה מובן מאד החילוק הנ"ל, שעיכובו מלאכול בקדשים תלוי רק בעיקר חיוב הקרבן שבא לכפרתו, ולזה הרי די בפרידה אחת. אבל

בהמה יביא.

ומבארינן: **מאי שנא מנחה ושלמים דלא יצא?** משום דכתיב "וכי יגור אתכם גר... **כאשר תעשו כן יעשה**" ודרשינן: **מה אתם** כשנכנסתם לברית בזמן מתן תורה, הקרכתם **עולה ושלמים** [כדכתיב "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים"] **אף גר** כשנכנס לברית מקריב **עולה ושלמים**.

ומקשינן: **אם כן, כשהביא חובתו עולה אחת מן הבחמה לא תיסגי ליה בגויה עד שיביא גם שלמים, דהכתיב "כאשר תעשו — כן יעשה"!**

ומתריצין: **אמר רב פפא: יש לומר:** קל וחומר הוא! דאם **לעוף איתרבי**, שהגר יכול להביא עוף, כדלקמן, ובעוף הרי אין שלמים אלא עולה בלבד, אם כן, **לעולת בהמה לא כל שכן** דסגי ליה בלא שלמים!

ומקשינן: **אי הכי**, דלמדנו מריבוי הכתוב

שאין לגר צורך להביא את אותן הקרבנות שהביאו אבותינו בסיני בהכנסם לברית — **אפילו מנחה נמי** לייתי? [לא מקל וחומר מקשה דהרי עופות קדושים יותר ממנחות. אלא דכשם שמרבינן לקמן עופות, מאותו פסוק נרבה גם מנחה, ערוך לנר⁽⁴⁾].

ומתריצין: **הא מיעט קרא** — דכתיב "כאשר תעשו **כן יעשה**" דמשמע עיכובא, "כן יעשה" ולא אחרת, למעט מנחה.

ומבארינן: **ועוף היכי איתרבי** שיכול הגר להביאו?

דתנו רבנן: "כאשר תעשו — כן יעשה": מה אתם הבאתם בהכנסכם לברית **עולה ושלמים**, **אף הוא** הגר מביא **עולה ושלמים**⁽⁵⁾.

מניין לרבות את העוף? **תלמוד לומר** באותו הפסוק **"ועשה אשה ריח ניחוח לה"**. **איזה הוא דבר שכולו לה?** **הוי אומר** זה **עולת העוף!** שאין בה כלום לכהנים, מה שאין כן

עולת בהמה גם כן יצא, וכמו שביאר רב פפא הטעם לזה. ומה שהרמב"ם לא הזכיר דין זה, משום שהוא סמך עצמו על הברייתא דלקמן, שלא נזכר שם הלימוד לענין זה, אלא לענין שצריך להביא מיני דמים בדוקא, ולמעט שאינו מביא מנחה.

והרמב"ם [מע"ה ק א ו] כתב, שקרבן הגר הוא עולת בהמה או שתי פרידות לעולה, או עולה ושלמים. ותמהו האחרונים, שבהלכות מחוסרי כפרה ובהלכות איסורי ביאה, ששם הזכיר כל דיני הגרות, לא כתב כלל שהוא צריך להביא עולה ושלמים.

וביאר באבי עזרי, שכונת הרמב"ם לומר, שאמנם אינו צריך [אפילו לכתחילה] להביא עולה ושלמים, וכנ"ל, מכל מקום, אם הביא גם

ואינו דומה בזה לשאר מחוסרי כפרה שמביאים משום טומאה, שלכן גזרו בהם מדרבנן להצריכם ביאת מים.

4. **הערוך לנר** מבאר, שכונת הגמרא היא, שמאותו הפסוק שממנו נלמד שיוצא ידי חובתו בעוף, נלמד גם כן למנחה, וכמו שבאמת אנו לומדים בברייתא לקמן, "יכול שאני מרבה מנחה וכו'" [אבל ודאי לא יתכן ללמדו מכל שכן מעוף, כמו שלמד רב פפא עולת בהמה].

5. **הערוך לנר** מבאר, שלפי לימוד זה נמצא, שלכתחילה צריך הוא להביא גם שלמים עם העולה, שהרי לענין זה הוקש לאבותינו, שצריך הוא להביא עולה ושלמים, אלא שאם הביא